

Pěnokrevnost – pěnohorkost – střevní dna – Miserere

Miserere, neb střevní dna jest hrozná nemoc. Když se někde střeva zavřou, za jakékoli příčiny: tedy všickni pokrmové zadrží se. Tu se stává, že ustavičné hýbání, jež na střevách znamenáme, a kterýmžto cokoli v nich se zdržuje, k tlustému střevu se žene, cele se naopak obrací, a všecko k ústům nazpět jde. To se někdy začíná po zacpání, jenž za několik dní trvalo, někdy bez něho přichází s bolestí břicha, zvláště vůkol pupka. Bolest se rozmnožuje po málu až na nejvyšš. Spolu pak přichází veliká těžkost.

Při prvním znamená se tvrdá opuchlina, jako pás vůkol celého života se točící. Větrové se slyší a s řháním odcházejí, na něž následují sílení k dávení. Načež potom přichází vracání po několikrát, které čím dále tím více se rozmnožuje, až by nezdravý opět všecko, co přijal, s neslýchanou bolestí vyvrátil. Zpočátku vracá jen pokrmy nejposléze přijaté, žlutou matérii, a nápoj vypitý, potom následuje hnílá a smradlavá matérie. A když nanejvyš vzrostla nemoc, vývratek smrdí tak, jak to, co zadkem odchází, ač lépe se může připodobniti smradu shnilého těla. Když silné vůně klysterové jsou dány, někdy ta vůně znamenati se může ve vývracích. Nikdy jsem však neviděl, že by opravdová lejna, neb opravdový klystér, aneb čepíky do zadku vstrčené vyvrácení byli. Kdyby se to mělo považovati jako věc skutečně stalá, velmi těžko by bylo k pochopení, jak by se to státi mohlo. Přes celý tento čas ani jedné stolice nemá nezdravý, břicho jest naduté, moč hned zcela zadržena, hned kalná a smradlavá. Puls, který zpočátku byl tvrdý, jest rychlý a malý. Síla konečně uchází, nemocný smysl tratí. Štkání téměř vždycky přichází, někdy pak i všeobecný psotník. Zevnitř oudové stydnou, puls přestává jako též i bolest a dávení, a hned potom umírá nezdravý. Někdy se zdá, asi hodinu před smrtí jakoby bolest přestati chtěla. Skrže stolicí odchází neobyčejné množství velmi smradlavého neřádu, nezdravý počíná umdlévat, studený pot vydávat a potom duši vypouští.

Obecný lid připisuje tuto nemoc zauzlení nějakému a vespolek zamotání střev, a dává nezdravým k zlehčení olověné kulky, aneb živého stříbra množství.

Tito střevní uzlové jsou jen pouhé a nemožné domnění. Jak by se na uzel zavázati mohla? Nebudu o příčinách obšírně mluvit. Ale necht' jsou jakékoli, však obyčej olovené kulky hltati vždycky jest škodlivý a hltání živého stříbra často.

Poněvadž tato nemoc s největším nebezpečenstvím spojena jest, bez všeho prodlévání počátek učiniti se má s užíváním potřebných prostředků, hned jak se poznati dala nemoc. Nejmenší omyl jest smrtelný: a zkušeno, že palčivý nápoj v několika hodinách vymořil. Druhého dne od počátku nemoci zavolán jsem byl k mladé osobě, jež mnoho dryáku přijala. Ani nejmenšího polehčení nic ji způsobiti nemohlo, při počátku třetího dne zemřela.

Tato nemoc právě tak se hojiti má, jako zánětní kolika. Má se tedy:

- 1) Krev hojně pustiti, aspoň jestli není pozdě povolán lékař, když již vší síly nezdravý není pozbaven.
 - 2) Obměkčující klystéře dávat, připravené z ječné vody, k nimž přidáno 10, neb 12 lotů oleje.
 - 3) Vsilovati se, aby se umenšilo sílení k vracání, když by se každé dvě hodiny dala lžíce nápoje.
- Nech si nezdravý sedne do teplé lázně, a tak dlouho v ní sedí, dokudž může snést, což se má opakovati několikrát za den.
- 4) Po sekání žíly, po lázni, mnohých klystérech a obalích, tabákový klystér se může dáti.

Samuel André TISSOT, *Správa pro lid obecný ve všech bydlících, kterak by zdraví svého chránil a v nemocech sobě pomáhati měl k obecnému dobrému z francouzské řeči přeložená skrze J.P., Uherská Skalice 1788.*